

Väljaandja:
Akti liik:
Teksti liik:
Redaktsiooni jõustumise kp:
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:
Avaldamismärge:

Riigikogu
seadus
terviktekst
10.01.2025
Hetkel kehtiv
RT I, 31.12.2024, 24

Psühhiaatrilise abi seadus

Vastu võetud 12.02.1997
[RT I 1997, 16, 260](#)
jõustumine 16.03.1997

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
25.02.1999	RT I 1999, 31, 425	01.01.2000
09.05.2001	RT I 2001, 50, 284	01.01.2002
30.05.2001	RT I 2001, 53, 309	01.01.2002
05.06.2002	RT I 2002, 53, 336	01.07.2002
12.06.2002	RT I 2002, 56, 350	01.09.2002
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002
19.06.2002	RT I 2002, 62, 377	01.10.2002
19.06.2002	RT I 2002, 64, 392	29.07.2002
13.04.2005	RT I 2005, 24, 180	20.05.2005
15.06.2005	RT I 2005, 39, 308	01.01.2006
26.01.2006	RT I 2006, 7, 42	04.02.2006
20.12.2007	RT I 2008, 3, 22	01.09.2008
10.12.2008	RT I 2008, 59, 330	01.01.2009
30.09.2009	RT I 2009, 49, 331	01.01.2010
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 2	05.04.2011
27.01.2011	RT I, 23.02.2011, 1	01.09.2011
15.02.2012	RT I, 07.03.2012, 1	01.09.2012
30.05.2012	RT I, 15.06.2012, 2	01.06.2013
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused alates 2014. aasta 1. juulil jõus olevast redaktsioonist.
09.12.2015	RT I, 30.12.2015, 5	01.01.2016
05.12.2018	RT I, 21.12.2018, 1	01.01.2019
17.03.2021	RT I, 24.03.2021, 5	03.04.2021
21.09.2022	RT I, 10.10.2022, 1	11.10.2022
22.02.2023	RT I, 11.03.2023, 9	01.04.2023
11.12.2024	RT I, 31.12.2024, 3	10.01.2025

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Psühhiaatrilise abi seadus reguleerib isikule psühhiaatrilise abi andmise korda ja tingimusi ning isikule psühhiaatrilise abi andmisel tekkivaid suhteid tervishoiuasutustega; sätestab riigi ja kohaliku omavalitsuse kohustused psühhiaatrilise abi korraldamisel ning isiku õigused psühhiaatrilise abi saamisel.

(2) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti.

(3) Psühhiaatrilist abi osutatakse, lähtudes seaduslikkuse ja humaansuse printsiibist ning järgides inim- ja kodanikuõigusi.
[RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 2. Mõisted

Käesolevas seaduses kasutatakse mõisteid järgmises tähenduses:

- 1) psüühikahäire – kehtivale rahvusvahelisele psüühika- ja käitumishäirete klassifikatsioonile vastav psüühiline seisund või käitumishäire;
- 2) psühhiaatriline abi – psüühikahäirete diagnostika, psüühikahäirega isiku ravi ja taastusabi ning psüühikahäireid ennetav tegevus;
- 3) raviprotsess – isiku uurimise, diagnoosimise, ravimise ja taastusabiga seotud tegevus, mis hõlmab suhteid patsiendi ja arsti ning teiste ravimisele kaasatud isikute, raviasutuste ja Tervisekassaga;
[RT I, 11.03.2023, 9- jõust. 01.04.2023]
- 4) psüühikahäirega isiku taastusabi – tegevus psüühikahäirega isiku sotsiaalse toimetulekuvõime taastamiseks;
- 5) teadev nõusolek – nõusolek, mille andmisel isik on võimeline aru saada nõusoleku olemusest ja selle andmise või sellest keeldumise tagajärgedest.

§ 3. Psühhiaatrilise abi vabatahtlikkus

(1) Psühhiaatrilist abi antakse isiku enda nõusoleku alusel.

(2) Psühhiaatrilise abi andmisel piiratud teovõimega isikule kohaldatakse võlaõigusseaduse § 766 lõiget 4.

(3) Tervishoiuteenuse osutaja kaasab piiratud teovõimega isiku seadusliku esindaja või muu piiratud teovõimega isiku poolt usaldatud täisealise teovõimelise isiku, kui see on tervishoiuteenuse osutaja hinnangul piiratud teovõimega isiku huvides.

(4) Psüühikahäirega isiku ravi ilma tema enda nõusolekuta on lubatud ainult käesoleva seaduse §-des 11 ja 17 sätestatud juhtudel.

[RT I, 24.03.2021, 5- jõust. 03.04.2021]

§ 4. Isiku õigused psühhiaatrilise abi saamisel

Isikul on psühhiaatrilise abi saamisel õigus:

- 1) saada ravi ja põetust võrdsel alusel muude haigetega;
- 2) saada teavet oma psüühikahäire ja kasutatavate ravi- ning diagnostikameetodite kohta ja tutvuda temasse puutuvate ravidokumentidega, välja arvatud juhul, kui see võib osutada kahjulikuks tema vaimsele tervisele või teiste isikute julgeolekule. Otsuse teabe edastamise kohta teeb ja annab õiguse tutvuda ravidokumentidega tema raviarst, kes teeb sellekohase kande tema ravidokumendi;
- 3) keelduda psühhiaatrilistest uuringutest ja ravist või neid katkestada, välja arvatud käesoleva seaduse §-des 11 ja 17 sätestatud juhtudel;
- 4) kahju hüvitamisele ravi- või põetusvigadest põhjustatud kahju korral.
[RT I 2002, 64, 392- jõust. 29.07.2002]

§ 5. Psüühikahäirete diagnostika ja psüühikahäirega isiku ravi

(1) Arst on psüühikahäirete diagnoosimisel ja psühhiaatrilise abi andmisel sõltumatu ning juhindub arstiteadusest, arstieetikast, seadustest ja muudest õigusaktidest.

(2) Psüühilist seisundit, ravi ja diagnoosi puudutav teave on isiku eraelu saladus ja seda on lubatud edastada väljapoole raviprotsessi ainult:

- 1) isiku enda või tema seadusliku esindaja kirjalikul nõusolekul;
- 2) uurimisasutuse, politsei, prokuratuuri, kriminaalhooldusosakonna või kohtu seadusest tuleneva nõude alusel;
- 3) narkootiliste ja psühhotropsete ainete ning nende lähteainete seaduse alusel loodud narkomaaniaravi andmekogule esitamiseks;
- 4) Terviseameti ja Tervisekassa nõudel neile seadusega pandud ülesannete täitmiseks;
- 5) isiku elukohajärgsele valla- või linnavalitsusele ja isiku lähedastele ulatuses, milles see on neile vajalik seisukoha või kaebuse esitamiseks isiku kinnisesse asutusse paigutamise menetluses;
- 6) lapse, lapsevanema ja last kasvatava isiku kohta valla- või linnavalitsusele ja Sotsiaalkindlustusametile lastekaitse seaduse § 34¹ lõike 3 punktides 4 ja 5 ning lõike 4 punktides 6 ja 7 sätestatud ulatuses lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks.

[RT I, 31.12.2024, 3- jõust. 10.01.2025]

(2¹) Lõikes 2 sätestatu ei piira isikuandmete edastamist tervise infosüsteemi ja isikuandmete saamist tervise infosüsteemist vastavalt tervishoiuteenuste korraldamise seadusele.

[RT I 2008, 3, 22- jõust. 01.09.2008]

(3) Psüühikahäirega isiku raviarst ei ole kohustatud andma kellelegi ütlusi isiku eraelu kohta, mida ta sai teada oma tööülesannete tõttu.

2. peatükk PSÜHHIAATRILISE ABI KORRALDUS

§ 6. Psühhiaatrilise abi korraldamise üldpõhimõtted

(1) Psühhiaatrilise abiga tagatakse raviprotsessis psüühikahäirega isikule järjepidev ja valdkonna eest vastutava ministri poolt kehtestatud standarditele vastav ravi.

(2) Psühhiaatrilist abi annavad sellekohase tegevuslooga raviasutused, arstid ja muud spetsialistid.

(3) [Kehtetu -RT I 2002, 64, 392- jõust. 29.07.2002]

(4) Psühhiaatriline eriarstiabi korraldatakse kohaliku omavalitsuse ja riigi tasandil.

(5) Psühhiaatrilise abi andmisel välditakse võimaluse korral isiku eemaldamist harjumuspärasest elukeskkonnast.

(6) Psühhiaatrilist haiglaravi rakendatakse juhul, kui isiku tervise seisundist lähtuvalt ei ole haiglaväline abi piisavalt tõhus või kui isik on temal esineva psüühikahäire tõttu muutunud endale või teistele ohtlikuks.

(7) Sotsiaalministeerium korraldab psüühikahäireid ennetavat tegevust.
[RT I 2002, 64, 392- jõust. 29.07.2002]

§ 7.–§ 8. [Kehtetud -RT I 2002, 64, 392- jõust. 29.07.2002]

§ 9. Psühhiaatrilise abi seos sotsiaalhoolekandega

Valla- või linnavalitsus tagab psüühikahäirega isikule sotsiaalteenuste kättesaadavuse kooskõlas sotsiaalhoolekande seadusega.

[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

2¹. peatükk ISIKU ÕIGUSTE PIIRANGUD STATSIONAARSEL PSÜHHIAATRILISEL RAVIL

[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

§ 9¹. Keelatud ained ja esemed statsionaarsel psühhiaatrilisel ravil

(1) Statsionaarsel psühhiaatrilisel ravil viibival isikul on keelatud vallata järgmisi aineid või esemeid:

- 1) alkohoolsed joogid alkoholiseaduse tähenduses;
- 2) narkootilised ja psühhotroopsed ained narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ning nende lähteainete seaduse tähenduses, mis ei ole ravimid ravimiseaduse tähenduses;
- 3) relvad relvaseaduse tähenduses;
- 4) lõhkeained, pürotehnilised ained ja pürotehnilised tooted lõhkematerjaliseaduse tähenduses.

(2) Tervishoiuteenuse osutaja võib keelata statsionaarsel psühhiaatrilisel ravil viibival isikul vallata ravil aineid või esemeid, mis kujutavad tema tervisliku seisundi tõttu ohtu tema enda või teiste isikute elule või tervisele või ohustavad oluliselt ravil viibivate isikute eraelu puutumast.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud aineteks või esemeteks on eelkõige:

- 1) ravimid ravimiseaduse tähenduses;
- 2) terariistad;
- 3) alkoholi sisaldavad ained.

[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

§ 9². Isiku asjade läbivaatus, keelatud ainete ja esemete äravõtmine, säilitamine, tagastamine, üleandmine ja hävitamine

(1) Kui tervishoiuteenuse osutajal tekib põhjendatud kahtlus, et ravil viibiva isiku valduses on või temale adresseeritud posti- või muu saadeti sisaldab käesoleva seaduse § 9¹ lõigetes 1 või 2 nimetatud aineid või esemeid, on tervishoiuteenuse osutajal õigus isiku valduses olevad asjad läbi vaadata. Keelatud aine või eseme leidmisel on tervishoiuteenuse osutaja kohustatud selle isiku valdusest ära võtma või teavitama politseid. Tervishoiuteenuse osutaja on kohustatud teavitama politseid käesoleva seaduse § 9¹ lõike 1 punktides 2–4 nimetatud ainetest ja esemetest.

(2) Isiku valduses olevate asjade läbivaatamisel ning keelatud ainete ja esemete äravõtmisel peab tervishoiuteenuse osutaja hoiduma isikule saadetud sõnumite saladuse riivist.

(3) Kui käesoleva seaduse § 9¹ lõigetes 1 või 2 nimetatud aine või ese seab otsesesse ohu isiku, kelle valduses see on, või teised isikud, peab tervishoiuteenuse osutaja võtma kasutusele meetmed otsese ohu vähendamiseks või kõrvaldamiseks.

(4) Kui isiku tervislik seisund seda võimaldab, vaadatakse tema valduses olevad asjad läbi ja võetakse keelatud aine või ese tema valdusest ära tema juuresolekul. Isikult aine või eseme äravõtmise juures peab viibima vähemalt kaks isikut, kellest üks on tervishoiutöötaja ja teine politseiametnik või tervishoiuteenuse osutaja juures töötav isik.

(5) Tervishoiuteenuse osutaja peab isiku valdusest äravõetud aine või eseme, mida ei anta üle politseile, säilitama, andma üle isiku seaduslikule esindajale, välja arvatud valla- või linnavalitsusele, või hävitama.

(6) Tervishoiuteenuse osutaja on kohustatud säilitama isikult äravõetud eseme kuni äravõtmise põhjuse äralangemiseni. Põhjuse äralangemisel tuleb äravõetud aine või ese isikule viivitamata tagastada.

(7) Kui tervishoiuteenuse osutajal ei ole võimalik äravõetud eset või ainet säilitada ja isikul on lepinguline või seaduslik esindaja, annab tervishoiuteenuse osutaja äravõetud aine või eseme üle isiku esindajale, välja arvatud valla- või linnavalitsusele.

(8) Isiku valdusest äravõetud riknenud või säilitustähtaja ületanud ained ja esemed võib tervishoiuteenuse osutaja hävitada.

(9) Kui ravil viibivale isikule soovitakse üle anda ainet või eset, kontrollib tervishoiuteenuse osutaja enne üleandmist, kas ravil viibivale isikule üleantava aine või eseme valdamise õigust on käesoleva seaduse alusel piiratud. Keelatud aine või eseme avastamisel on tervishoiuteenuse osutajal õigus keelata ainet või eset ravil viibivale isikule üle anda.

(10) Tervishoiuteenuse osutaja dokumenteerib isiku valduses olevate asjade läbivaatuse, keelatud esemete äravõtmise, tagastamise, politseile üleandmise või hävitamise isiku haigusloos. Käesoleva seaduse § 9¹ lõikes 2 nimetatud aine või eseme äravõtmisel dokumenteerib tervishoiuteenuse osutaja isiku haigusloos ka aine või eseme äravõtmise põhjuse.

[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

3. peatükk VÄLTIMATU PSÜHHIAATRILINE ABI

§ 10. Vältimatu psühhiaatrilise abi andmise üldpõhimõtted

(1) Kõigile Eesti territooriumil viibivatele isikutele tagatakse vältimatu psühhiaatriline abi.

(2) Vältimatut psühhiaatrilist abi saab psüühikahäirega isik vaba tahte avalduse alusel, välja arvatud käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 sätestatud juhtudel.

(3) Vältimatu psühhiaatriline abi tagatakse psüühikahäirete korral, kus abita jätmise ohustab otseselt isiku elu.

(4) Vältimatut psühhiaatrilist abi antakse isiku tervise seisundist lähtuvalt kiirabi, haiglavälise või haiglaabi korras.

§ 11. Tahtest olenematu vältimatu psühhiaatriline abi

(1) Isik võetakse tema enda või tema seadusliku esindaja nõusolekuta vältimatu psühhiaatrilise abi korras ravile haigla psühhiaatriaosakonda või jätkatakse ravi, tema tahtest olenemata (edaspidi *tahtest olenematu ravi*), ainult järgmiste asjaolude koosinemise korral:

- 1) isikul on raske psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida;
- 2) haiglaravita jätmisel ohustab isik psüühikahäire tõttu iseenda või teiste elu, tervist või julgeolekut;
- 3) muu psühhiaatriline abi ei ole küllaldane.

(2) Tahtest olenematut ravi võib kohaldada üksnes kohtu määruse alusel. Tahtest olenematut ravi võib kohaldada ka kohtu määruseta, kui see on vältimatu isiku enda või avalikkuse kaitseks ja kohtu määruse saamine ei ole piisavalt kiiresti võimalik.

(3) Otsuse kohaldada tahtest olenematut ravi kohtu loata teeb haigla psühhiaatriaosakonna psühhiaater isiku psühhiaatriaosakonda saabumisel või vaba tahte avalduse alusel haiglas ravil viibival isikul tahtest olenematut ravi kohaldamise vajaduse ilmnemisel viivitamata pärast isiku arstlikku läbivaatust. Otsus vormistatakse valdkonna eest vastutava ministri kehtestatud korra kohaselt. Otsuse vormistamise aeg loetakse tahtest olenematut haiglaravi alguseks, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 4¹ nimetatud juhul.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud otsuse alusel võib tahtest olenematut ravi kohaldada 48 tunni jooksul tahtest olenematut haiglaravi algusest.

(4¹) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud otsus on tehtud ambulatoorsele sundravile määratud isiku suhtes ning isiku sundravi jätkub vastavalt kriminaalmenetluse seadustiku § 402¹ lõikes 4 sätestatud statsionaarse sundravina, siis loetakse otsuse vormistamise aeg statsionaarse sundravi jätkumise alguseks. [RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(5) Sotsiaalhoolekande seaduse § 105 alusel hoolekandeesutusse paigutatud isiku tahtest olenematut ravi kohaldamiseks teeb käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud otsuse kohaldada tahtest olenematut ravi kuni 48 tundi tahtest olenematut haiglaravi algusest haigla psühhiaatriaosakonna psühhiaater isiku psühhiaatriaosakonda saabumisel viivitamata pärast isiku arstlikku läbivaatust. Otsus vormistatakse käesoleva paragrahvi lõike 3 alusel kehtestatud õigusaktiga sätestatud korras. [RT I, 30.12.2015, 5- jõust. 01.01.2016]

(6) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2–5 sätestatud asjaoludel ravil viibiv isik ei või katkestada uuringuid ja ravi ega lahkuda haigla psühhiaatriaosakonnast.

(7) Tahtest olenematut ravi puhul kohaldatakse vähim piiravaid meetodeid, mis tagavad ravile toodud isiku ja teiste isikute turvalisuse. Meditsiiniline personal austab patsiendi õigusi ja seaduslikke huve. [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 12. Tahtest olenematut vältimatut psühhiaatrilist abi vajava isiku haiglasse paigutamise kord

(1) Kui on alust arvata, et esinevad käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 sätestatud asjaolud, toimetatakse isik haigla psühhiaatriaosakonda kiirabi, politsei, lähedaste või muude isikute poolt, kui see on vältimatu isiku enda või avalikkuse kaitseks ja kohtu määruse saamine ei ole piisavalt kiiresti võimalik.

(2) Kui on alust arvata, et esinevad käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 sätestatud asjaolud, abistab politsei arsti kirjaliku taotluse alusel tervishoiuteenuse osutajat isiku kinnipidamisel, arstlikul läbivaatusel ja haigla psühhiaatriaosakonda toimetamisel.

(3) [Kehtetu -RT I 2006, 7, 42- jõust. 04.02.2006]

(4) Käesoleva seaduse § 11 lõigetes 3 ja 5 nimetatud otsusest teavitab arst isikut kohe ja tema lähedasi inimesi või seaduslikku esindajat 12 tunni jooksul otsuse vormistamisest.

(5) Tahtest olenematut ravi kohaldamisel kohtu määruseta on isiku lähedasel inimesel ja seaduslikul esindajal või nende poolt valitud arstil, advokaadil või muul esindajal õigus kohtuda tahtest olenematule ravile paigutatud isikuga. Kohtumise kestuse otsustab raviarst, lähtudes ravile paigutatud isiku tervise seisundist. [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

§ 13. Tahtest olenematut ravi kontrollimine

(1) Esialgse õiguskaitse rakendamise taotluse isiku tahtest olenematut ravi kohaldamiseks ja isiku haigla psühhiaatriaosakonda paigutamiseks, samuti esialgse õiguskaitse tähtaja pikendamise taotluse esitab isiku elukoha järgne valla- või linnavalitsus, isiku eestkostja või haigla pea- või ülemarst haigla tegevuskohajärgsele kohtule. Haigla pea- või ülemarsti äraolekul esitab taotluse haigla valvearst. [RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

(1¹) Isiku tahtest olenematut ravi kohaldamise kauemaks kui esialgse õiguskaitse rakendamiseks, selle pikendamise ja lõpetamise otsustab kohus isiku kinnisesse asutusse paigutamise menetlusele ettenähtud korras isiku elukohajärgse valla- või linnavalitsuse või isiku eestkostja avalduse alusel, kui käesolevast seadusest ei tulene teisiti. [RT I 2008, 59, 330- jõust. 01.01.2009]

(1²) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud taotluse saamisel kontrollib kohus viivitamata psühhiaatrilist sundravi osutavast raviasutusest, kas isikule on määratud ambulatoorne sundravi.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

(2) Isiku tahtest olenematu ravi haigla psühhiaatriaosakonnas võib kesta üle 48 tunni ainult kohtu loal.
[RT I 2006, 7, 42- jõust. 04.02.2006]

(3) Haigla pea- või ülemarst tagab 24 tunni jooksul isiku tahtest olenematu haiglaravi algusest ravile võetud isiku arstliku läbivaatuse teise psühhiaatri poolt, kes ei ole teinud käesoleva seaduse § 11 lõikes 3 või 5 nimetatud otsust.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1¹toodud tahtest olenematu ravi kohaldamiseks ja isiku haigla psühhiaatriaosakonda paigutamiseks esitab haigla pea- või ülemarst vajaduse korral taotluse valla- või linnavalitsusele kohtusse pöördumiseks. Haigla pea- või ülemarsti äraolekul esitab taotluse haigla valvestar. Taotlusele lisatakse käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud psühhiaatri arvamus isiku tahtest olenematu haigla psühhiaatriaosakonda paigutamise ja ravi kohaldamise põhjendatuse kohta.
[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1¹toodud tahtest olenematu ravi pikendamiseks või lõpetamiseks esitab valla- või linnavalitsus kohtule avalduse, millele on lisatud käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud psühhiaatri arvamus isiku tahtest olenematu ravi pikendamise või lõpetamise põhjendatuse kohta. Kohus võib tahtest olenematut ravi pikendada ka isiku eestkostja avalduse alusel. Tahtest olenematu ravi võib kohus lõpetada ka isiku enda või tema eestkostja avalduse alusel või omal algatusel.
[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

(6) Kui kohtu määruse alusel on vaja isik toimetada ärakuulamiseks haiglast kohtusse, teeb seda vajaduse korral politsei.

(7) Määruse teinud kohus teatab määrusest politseile, kes võtab vajaduse korral viivitamata tarvitusele abinõud tahtest olenematu ravil viibiva isiku vara kaitsmise tagamiseks.

(8) Tahtest olenematu ravil viibiva isikuga ei ole lubatud teha kliinilisi katseid, katsetada uusi ravimeid ega ravimeetodeid.

(9) Järelevalvet tahtest olenematu ravi üle teostab Terviseamet.
[RT I 2009, 49, 331- jõust. 01.01.2010]

§ 14. Ohjeldusmeetmete rakendamine

(1) Tervishoiuteenuse osutaja rakendab psüühikahäirega isiku suhtes ohjeldusmeetmeid käesoleva seaduse § 11 lõikes 1 sätestatud asjaoludel, kui isiku psüühikahäire tõttu on otsene oht enesevigastuseks või vägivallaks teiste isikute suhtes ja muud vahendid ohu kõrvaldamiseks, sealhulgas vestlus, veenmine ja suuline rahustamine, ei ole osutunud küllaldaseks.

(2) Ohjeldamiseks võib kasutada järgmisi meetmeid:

- 1) füüsiline ohjeldamine – isiku kinnihoidmine füüsilise jõu abil eesmärgiga piirata isiku liikumist ja liigutuste ulatust;
- 2) ohjeldamine ravimite abil – isikule ravimite manustamine tema tahte vastaselt isiku rahutussümptomite leevendamiseks;
- 3) mehaaniline ohjeldamine – mehaaniliste vahendite, sealhulgas ohjeldamisrihmade kasutamine eesmärgiga piirata isiku liikumist ja liigutuste ulatust. Mehaanilist ohjeldamist võib rakendada jälgimisruumis. Mehaanilise ohjeldamise ajal peab olema tagatud, et ükski ohjeldatav ei ole teiste patsientide nägemisulatuses;
- 4) eraldusruumi paigutamine – isiku eraldusruumi paigutamine tema liikumise ja suhtlemise piiramiseks.

(3) Ohjeldusmeetmeid võib rakendada ainult arsti otsuse alusel. Vältimatu vajaduse korral võib füüsilise või mehaanilise ohjeldamise alustamise või eraldusruumi paigutamise otsustada õde, informeerides ohjeldusmeetme rakendamisest viivitamata arsti, kes otsustab ohjeldusmeetme rakendamise jätkamise vajaduse. Enne ohjeldusmeetme rakendamist peab arst isiklikult ja vahetult hindama isiku seisundit ning tegema otsuse ohjeldusmeetme rakendamise vajaduse ja rakendatava ohjeldusmeetme kohta.

(4) Isiku suhtes rakendatav ohjeldusmeetme peab olema tekkinud otsese ohuga proportsionaalne ning võimalikult vähe riivama isiku õigusi ja vabadusi. Ohu möödumisel lõpetatakse ohjeldusmeetme rakendamine viivitamata.

(5) Tervishoiutöötaja selgitab isikule ohjeldusmeetme rakendamise põhjuseid ja konkreetseid tegevusi, mida ohjeldusmeetme rakendamisel kasutatakse.

(6) Isiku ravi ei tohi ohjeldusmeetmete rakendamise ajal katkeda.
[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

§ 14¹. Ohjeldusmeetme rakendamise jälgimine

(1) Isik, kelle suhtes on rakendatud ohjeldusmeetet, peab olema tervishoiutöötaja järelevalve all. Mehaanilise ohjeldusmeetme rakendamise puhul peab isik olema tervishoiutöötaja pideva järelevalve all.

(2) Arst peab kontrollima isiku, kelle suhtes on rakendatud ohjeldusmeetet, seisundit ja hindama ohjeldusmeetme rakendamise vajadust vastavalt isiku seisundile kuni ohjeldusmeetme rakendamise lõpetamiseni. Ohjeldusmeetme rakendamise jätkamise vajaduse märgib arst isiku haigusloos.

(3) Ohjeldusmeetmete rakendamise jälgimise sageduse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 14². Ohjeldusmeetme rakendamise dokumenteerimine

(1) Tervishoiuteenuse osutaja dokumenteerib ohjeldusmeetme rakendamise isiku haigusloos ning sellele lisaks kohas ja viisil, mis võimaldab anda kiire ja üldistatud ülevaate tervishoiuteenuse osutaja rakendatud ohjeldusmeetmete kohta.

(2) Isikul on õigus teha omapoolseid märkusi tema suhtes ohjeldusmeetme rakendamise kohta. Isiku kirjalikud märkused ohjeldusmeetme rakendamise kohta lisatakse haigusloole. Isikul on õigus saada väljavõtte haiguslukkude kantud andmetest ohjeldusmeetmete rakendamise kohta käesoleva seaduse § 4 punktis 2 sätestatud korras. [RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

§ 14³. Ohjeldusmeetme rakendamise järgne vestlus

(1) Pärast isiku suhtes ohjeldusmeetme rakendamise lõpetamist viib arst esimesel võimalusel temaga läbi vestluse eesmärgiga vältida ohjeldusmeetme rakendamist tulevikus ja teavitada isikut tema õigustest seoses ohjeldusmeetme rakendamisega.

(2) Ohjeldusmeetme rakendamise järgse vestluse läbiviimise ning ohjeldusmeetme rakendamise kohta isikule selgituste andmise tingimused ja korra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

§ 14⁴. Ohjeldusmeetme rakendamisest teatamine

(1) Tervishoiuteenuse osutaja on kohustatud hiljemalt järgmisel tööpäeval pärast ohjeldusmeetme rakendamise lõpetamist teavitama Terviseametit igast juhtumist, mille korral ohjeldusmeetme rakendamine kestab rohkem kui 24 tundi järjest.

(2) Terviseametile ohjeldusmeetmete rakendamisest teavitamise korra ja esitatavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

4. peatükk **PSÜHHIAATRIA EKSPERTIIS JA** **PSÜHHIAATRILINE SUNDRAVI**

[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

§ 15. Kohtupsühhiaatriaekspertiis

(1) [Kehtetu -RT I 2002, 64, 392- jõust. 29.07.2002]

(2) Kohtuniku loal või kohtumääruse alusel võib vabaduses viibiva kahtlustatava, süüdistatava või kohtualuse paigutada haigla psühhiaatriaosakonda kohtupsühhiaatriaekspertiisi tegemiseks. Ekspertiisi taotlenud ametiisik teavitab isiku haigla psühhiaatriaosakonda paigutamise kohta seaduslikku esindajat või lähedast inimest 24 tunni jooksul pärast kohtuniku loa kättesaamist. [RT I 2005, 39, 308- jõust. 01.01.2006]

(3) [Kehtetu -RT I 2002, 64, 392- jõust. 29.07.2002]

(4) [Kehtetu -RT I 2002, 64, 392- jõust. 29.07.2002]

§ 16. Kaitseväeteenistuseks kõlblikkuse psühhiaatriaekspertiis

[Kehtetu -RT I 2002, 64, 392- jõust. 29.07.2002]

§ 17. Psühhiaatrilise sundravi kohaldamine ja järelevalve

(1) Psühhiaatrilise sundravi eesmärgiks on psüühikahäire ravi, psüühikahäirest tuleneva ohtlikkuse vähendamine ning isiku toimetuleku taastamine iseseisvaks toimetulekuks ühiskonnas.

(2) Psühhiaatrilise sundravi osutajale esitatavad nõuded, psühhiaatrilise ravi nõuded ja tervishoiuteenuse osutaja töökorralduse kohtu poolt karistusseadustiku § 86 lõike 1 alusel määratud psühhiaatrilise sundravi kohaldamisel kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#).

(3) Ambulatoorset psühhiaatrilist sundravi võib kohaldada isiku suhtes tema kirjalikul nõusolekul. Nõusolekus märgitakse ravialuse kohustused, mida ravialune peab täitma, et oleks võimalik saavutada ravi eesmäärke, ning nende mittetäitmise tagajärjed. Ambulatoorse psühhiaatrilise sundravi kohaldamise nõusolekus nõutavate andmete loetelu kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(4) Isikut, kelle suhtes kohaldatakse ambulatoorset sundravi, teavitatakse sellest, et kui ta osutub endale või ühiskonnale ohtlikuks või kui tema allutamine statsionaarsele ravile on vajalik ravi eesmärkide saavutamiseks, asendatakse ambulatoorne sundravi statsionaarse sundraviga.

(5) Järelevalvet psühhiaatrilise sundravi osutamise üle teostab Terviseamet.
[RT I, 23.02.2011, 1- jõust. 01.09.2011]

5. peatükk FINANTSEERIMINE

§ 18. Psühhiaatrilise abi finantseerimine

Psühhiaatrilist abi finantseeritakse tervishoiuteenuste korraldamise seaduses, ravikindlustuse seaduses, sotsiaalhoolekande seaduses ja käesolevas seaduses kehtestatud korras.
[RT I 2002, 62, 377- jõust. 01.10.2002]

§ 19. Vältimatu psühhiaatrilise abi ja psühhiaatrilise sundravi eest tasumine [RT I, 10.10.2022, 1- jõust. 11.10.2022]

(1) Ravikindlustusega hõlmamata isikule antava vältimatu psühhiaatrilise abi kulud tasutakse Tervisekassa eelarvest Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.
[RT I, 11.03.2023, 9- jõust. 01.04.2023]

(2) Ravikindlustatud isiku ja ravikindlustusega hõlmamata isiku psühhiaatrilise sundravi kulud tasutakse Tervisekassa eelarvest Tervisekassa tervishoiuteenuste loetelus sätestatud alustel, tingimustel ja korras.
[RT I, 11.03.2023, 9- jõust. 01.04.2023]

5¹. peatükk RIIKLIK JÄRELEVALVE

[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

§ 19¹. Riiklik järelevalve psühhiaatrilise abi seaduse täitmise üle

Järelevalvet käesoleva seaduse alusel psühhiaatrilise abi osutamise üle teostab Terviseamet tervishoiuteenuste korraldamise seaduse 6. peatükis sätestatud alustel ja korras.
[RT I, 07.03.2012, 1- jõust. 01.09.2012]

6. peatükk MUUDATUSED VARASEMATES ÕIGUSAKTIDES JA SEADUSE RAKENDAMINE

§ 20.–§ 22.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]